

רוצה לשנות צריך לברך מתחילה על המשקה וכתב בשעה צ"ש דבשתייה כולי עלמא מודים דהיסח הדעת מצריכו לחזור ולברך אף שלא אמר הב לן ונברך, וכוונתו כמו שכתבנו, דרק לגבי אכילה יש לדון בזה וזה תלוי בב' התירוצים שכתב הבית מאיר, משא"כ לגבי שתיה שהוא דין מוסכם וכמבואר בגמ'.

(ד) **לבאורה** היה מקום ליישב דעת הרא"ש בפשיטות, דיש לחלק בין היכא שברך בסתם ופוטור בברכתו כל מה שירצה לאכול ואח"כ הסיח דעתו וגמר בלבו שלא לאכול עוד ועל זה אמרו בסוגיין דלא נחשב להיסח הדעת אף אם גמר וסילק השולחן אלא"כ נטל מים אחרונים (ולדעת הרא"ש גם הב לן ונברך דינו כנטל מים אחרונים), משא"כ מה שמצינו בגמ' שברכו על כל כוס וכוס היינו בגוונא שבשעת הברכה חשבו לשתות רק כוס אחת ואח"כ נמלך לשתות עוד כוס ובכה"ג צריך לברך על כל כוס הואיל ומעיקרא כשברך חשב לשתות רק כוס אחת, ובזה אתי שפיר בפשיטות שאין קושיא ממה שמצינו בגמ' בדין נמלך על המבואר ברא"ש שרק בנטל ידיו או בהב לן ונברך צריך לחזור ולברך.

ובבר קדם בכעין זה במאמר מרדכי סי' קע"ד סק"ז וכתב דכל דברי הרבינו יונה והר"ן שאדם נגרר מאכילה לאכילה היינו בכה"ג שברך בסתם משא"כ באופן שמלכתחילה היה דעתו לאכול רק דבר מסויים ונמלך לאכול עוד שבוזה לכו"ע צריך לחזור ולברך, והביא לזה ראיה ממה שמבואר בסי' קע"ז סעיף ה' שאם אחרי שברך על הפת שלחו לו מבית אחרים שאינו סמוך עליהם ולא היה דעתו על הדורון צריך לברך עליהם כדין נמלך, והיינו משום שמלכתחילה כשברך לא היה דעתו לאכול את זה, ואף שהרמ"א שם חולק היינו מהטעם שכתב שם דסתם דעת האדם על כל מה שיביאו לו בסעודה, אבל גם הוא מודה באופן שהיה דעתו להדיא לאכול רק דבר מסויים ואח"כ נמלך לאכול עוד, וכמבואר גם בט"ז בסי' קע"ד סק"ו שאם קנה לעצמו לחם אחד ועל דעת זה ברך ואח"כ נתאוה לאכול עוד ושולח לקנות עוד צריך לברך שנית המוציא, והטעם משום דמעשיו מוכיחין שלא היה בדעתו לאכול כי אם הלחם שקנה דאל"כ היה קונה מלכתחילה יותר, ומוכח דבכה"ג לא אמרינן שדעתו להגרר מאכילה לאכילה אלא צריך לברך על מה שנמלך לאכול עוד, עכת"ד המאמר מרדכי, וראיתי לאחד ממחברי זמננו שהעתיק דברים אלו גם להלכה.

ואף שבסברא הדברים נראים, אמנם כד דייקנן שפיר נראה דלא קיימא לן כן, דכל הראשונים והאחרונים

לא היה נראה להם לחלק בזה, ודעת המאמר מרדכי היא דעת יחיד בזה, דהרי הר"ן בחולין (כ"ט ע"א מדפי הרי"ף) הוקשה לו מנמלך שמברך על כל כוס על מה שמצינו בסוגיין דאפילו גמר וסלק אינו צריך לברך וכתב לחלק בין אכילה לשתיה ולא עלה על דעתו לחלק בין אם מלכתחילה לא חשש לאכול יותר ובין אם ברך בסתם ואח"כ נמלך שלא להמשיך באכילתו, גם הרמב"ם פ"ד מברכות ה"ז כתב שאם גמר בלבו מלאכול או מלשתות ואח"כ נמלך לאכול או לשתות חוזר ומברך ומשמע שמדובר באופן שחשב לאכול יותר ואח"כ גמר בלבו שלא לאכול ושוב נמלך להמשיך ולאכול ועל זה כתב הרמב"ם דצריך לחזור ולברך, והרמב"ם למד כן מדין נמלך המבואר בגמ' גבי אמימר ואביי וגם מהשמש שמברך על כל פרוסה ופרוסה וכמבואר כל זה בכס"מ שם, ולא סבירא ליה להרמב"ם לחלק בין אם מלכתחילה לא חשב לאכול יותר ובין אם גמר בלבו באמצע אכילתו שלא להמשיך ולאכול יותר, גם גדולי האחרונים שנתקשו בזה בדעת הרא"ש ונדחקו ליישב באופנים אחרים וכמו שהבאנו לעיל באות ג' ולא כתבו ליישב בפשיטות דנמלך שאני הואיל ומראש אין דעתו לאכול יותר, ומוכח דהיה פשוט להם שלא לחלק בזה.

גם מה שהמאמר מרדכי הביא ראיה לדבריו מדברי השו"ע בסי' קע"ז סעיף ה' נראה יותר דהוי ראיה לסתור, דשם הוא ציור מיוחד שהביאו לו מבית אחרים שלא היה דעתו כלל על זה אבל בהביאו לו מתוך ביתו משמע שאין צריך לברך אף שלא היה דעתו על זה כלל דדרך הוא להגרר מאכילה לאכילה, וגם דברי הט"ז בסי' קע"ד נאמרו על ציור מיוחד שהוא שולח לקנות מחוץ לביתו עוד לחם דעל כה"ג לא אמרינן שהדרך להגרר מאכילה לאכילה משא"כ בתוך ביתו הדרך להגרר מאכילה לאכילה אף כשקבע עצמו מלכתחילה לאכול רק כמות מסויימת ואח"כ נגרר לאכול עוד, ועיי' גם בגר"ז סי' קע"ט סעיף א' שכתב כן להדיא דרק בגוונא דבשעת הברכה היה לו מעט ולא היה יודע כלל שיהיה לו יותר אח"כ צריך לחזור ולברך, משא"כ כשיש לו בביתו יותר אף שמלכתחילה היה דעתו לאכול רק מעט.

ולבן אף שדברי המאמר מרדכי היה מקום לאומרם מסברא, וגם היה בזה נוח מאד ליישב שיטת הרא"ש ממה שנתקשו האחרונים על דבריו, אבל מאחר וחזינו בכל הפוסקים ראשונים ואחרונים שלא היה נראה להם לחלק בזה, הדעת נוטה שאי אפשר להורות כן לדינא.